

Prekenverkstedet

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

16. søndag i treeiningstida – 29. september 2019

Preiketekst: Matt 11,16-19

Lesetekst I: Ordspr 9,1-5

Lesetekst II: 1 Kor 1, 18-25

Sann visdom

Me er heilt på tampen av september. I kyrkjeåret har me kome til 16. søndag i treeiningstida. Bak oss ligg fleire søndagar med preiketekstar frå Johannes-evangeliet. Inkludert vingardssøndagen med tekst om forsaking og lønn. Bots- og bønnedagen nærmar seg. Det same med Allehelgensdagen. Men allerede søndag om ei veke kjem det som ofte vert kalla hausten sin oppstode-dag.

Rosh Hashana

Etter jødisk kalendar er det også denne dagen at nyttår tek til: Rosh Hashana. I deira tradisjon heiter det seg at jorda vart skapt denne dagen. Mange bruker honning til maten denne høgtida. Når ein tek ein eplebit og dypper i honning, og seier Shana Tovah!, ønskjer dei kvarandre eit søtt og eit godt nytt år. Slik feirer ein Rosh Hashana. Kanskje tekstane i dag om Guds visdom kan få også oss til å tenkja på om me treng ein ny start, ved å gjera opp for det som gjekk galt i året som gjekk, og be om nåde for det nye som kjem!?

I kyrkja og samfunnet her hjå oss er det elles berre få veker sidan vala. Mange er letta og glade. Andre sørgjer. Det handlar om bompengar og miljøspørsmål. Javisst. Men mykje meir enn det. Og mykje djupare enn som så! Debattane har vore mange, lange og heftige, både framføre dei kommunale og fylkeskommunale vala, og kyrkjevala. Det er nesten slik at teksten denne søndagen summerer opp for oss, med biletet av trassige born som veldig ofte vil gjera det motsette av det dei vert oppmoda til. Når det vert spelt fløyte for dei, vil dei ikkje dansa. Når ein syng klagesongar, vil dei ikkje sørgja. Samma hur – jamrast og hamrast skal det! - Men Guds visdom har rett!

Sterke kontrastar

Den relativt korte preiketeksten fører oss inn i mange kontrastar: mellom likesæle og visdom, askese og stor-eting, bryllup og gravferd, leik og alvor, mellom barns og vaksne sin tenkjemåte. Hadde bare folk høyrte på døyparen Johannes eller Jesus, ville mange ha kome til tru og lete seg frelsa. Eg trur mange av oss har tenkt slik. Men me er sikkert også noko naive. Mange lytta faktisk til forkynninga frå dei to. Men noko omvendning vart det ikkje automatisk. Store resultat og vekking vart slett ikkje alltid resultatet. Det er ikkje noko automatikk i at ein klar og sann bodskap fører til eit frelsande møte med Jesus for tilhøyrarane – det gjeld både jødar og heidningar. Samtidig er me trygge på at Guds ord skaper det det nemner, og noko fell alltid i god jord.

Døyparen Johannes – vegryddaren

Det er nettopp liv og virke for døyparen Johannes det handlar om rett framføre vår tekst. Jesus underviser læresveinane om han som var meir enn ein profet. Vegryddaren. Men den minste i himmelriket var større enn han. Han var den Elia som skulle koma. Den som har øyre, høyr, seier Jesus sterkt og klart til sine eigne – og til oss i dag. Når Jesus nemner denne slekta eller ætta, er det sjølv sagt ikkje berre dei som levde akkurat då. Det er menneskeslekta, oss.

Om jeg hamrer eller hamres...

Så får me kanskje både kvar for oss og i forsamling, kyrkje og misjon spørja oss om me er like vrange som i teksten. Gjer me det motsatte av det me vert oppmoda til? Om me ikkje fysisk sit på torget og ropar til kvarandre, så sit me kanskje både i kafeane på handlesentrene, og i heimane og arbeidsplassane våre – kanskje også i møte og gudstenester – og hamrar og jamrar?

Poenget med borna i teksten er nettopp at dei ikkje let seg påverka av budskapet dei høyrde. Forkynninga nådde ikkje fram. Ho beit ikkje på, liksom. I alle fall ser det sånn ut.

Jesus brukar døyparen Johannes som døme på dette. Han var skarp og direkte i forkynninga, og han levde enkelt og spartansk. Men folk sine reaksjonar var at døyparen må ha hatt ei vond ånd inne i seg. Han var sprø. Med Jesus var det litt motsatt, seier han, for han kunne både eta og drikka. Det vil seia at han slett ikkje var noko festløve, men at han var venn med tollarar og syndarar og gjekk inn i hus og heim til folk av alle lag i samfunnet. Men det var visst også galt. Jesus vart kalla for ein storetar og vindrikkar, venn med tollarar og syndarar.

Jau, det gamle ordet om hamring og jamring ligg solid under denne teksten. Det er nesten så ein kunne tru Matteus visste om det når han skreiv evangeliet sitt!

Visdomslitteraturen

Kor frigerande det er at Jesus så forkynner Guds visdom inn i denne samanhengen! Det løyser ut og løyser opp. Det er noko som står langt over alle våre hamringar og jamringar. Begge lesetekstane denne søndagen er gode døme på bibeltekstar med Guds visdom som tema. Ja, i Bibelen finn me fleire bøker i GT som me kallar for for visdomslitteraturen: både Salmane, Job, Ordspråka, Forkynnaren og Høgsongen kan vel seiast å høyra med til desse. Ordspråka kap 2,1-6 er eit flott døme. Det same med versa 13-15 i kapitlet etter.

Ordet på grunnspråket som tyder visdom, er eit hokjønnsord. Men det er Jesus sjølv som er denne visdommen. Det kjem tydeleg fram at denne visdommen har eksistert hjå Gud frå før skapinga. Den er evig.

Det er så flott å lesa om dei vise menn, slik me gjer rundt julehøgtida kvart år. Desse mennene som kom austfrå – me veit ikkje kor mange dei var – var heilt sikkert kloke og forstandige, med kunnskap om mangt og mykje. Men den eigentlege vidsomen, i djupaste forstand, var at dei søkte etter barnet, etter Jesus. Og då dei fann han, bøygde dei seg. Ikkje berre fysisk. Men i sjel og hjarta og sinn. Dei brukte sin visdom til å finna Visdomen.

God helg!

Paul Odland

Misjonssekretær i Den Norske Israelsmisjon, Stavanger krets

stavanger@israelsmisjonen.no